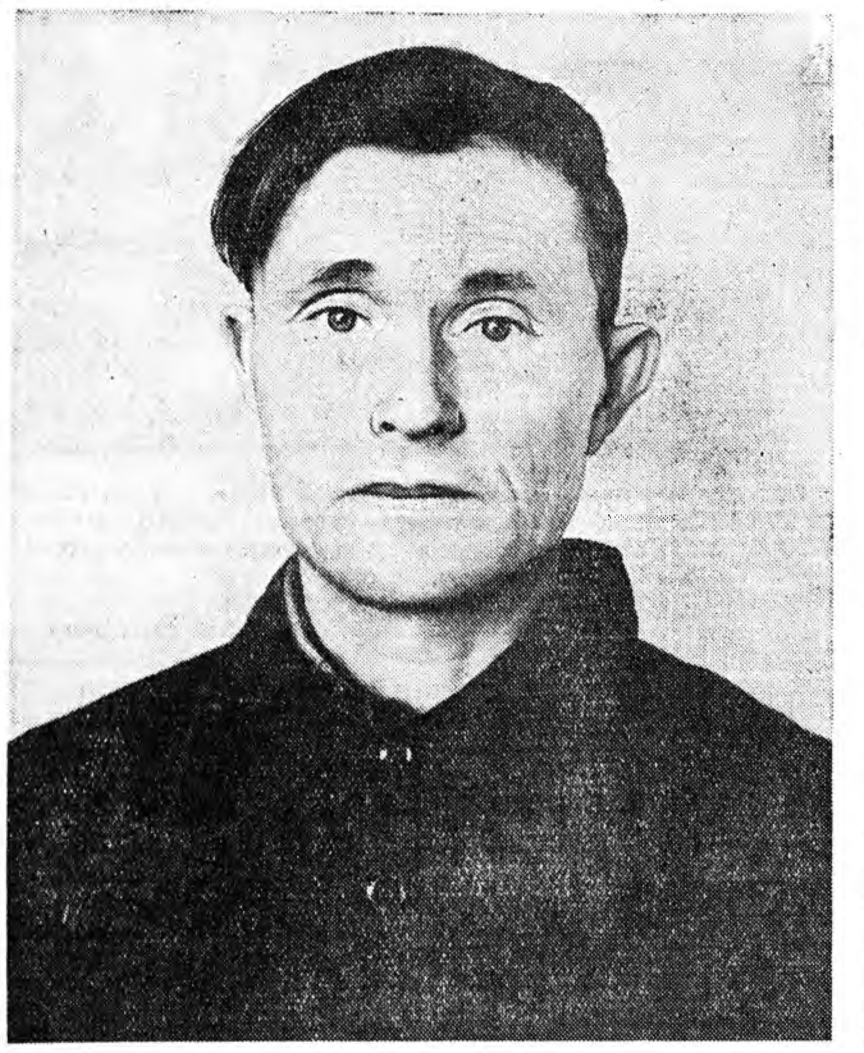
РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ ХОНИШОДТО АЛДАР СОЛО!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 304 (8524) | 1957 оной декабриин 28, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой ахалагша хонишон А. Я. Макадзиобын бригада мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 152 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэө. Ерэхэ жэлдэ энэ отарынхид 100 хонин бүриһөө 160 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалһан байгаа һаа, тэрэнээ 4 килограмм болгохо хүсэлэнтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү хонишон **Александр Яковлевич Макадзиоба.**

Т. **Гармаевай** фото.

Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозой ахалагша хонишон В. П. Емельянов, тэрэнэй туһалагшад Домна Васильевна, Мария Васильевна Емельяноватан үсэд шангаар ажаллажа, мүнөө жэл 531 эхэ хонинһоо 904 хурьга абаад байна. Ерэхэ жэлдэ мүн лэ хонидоо хэнзэлүүлжэ, энээнһээ дутуугүй амжалта туйлаха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон **Домна**, хурьгашан **Мария Емельянова** гэгшэд хэнзэ хурьгадаа абажа байна.

Д. Чимитовэй фото.

Хонидоо олоор хэнзэлүүлэе!

Мүнөөдэр манай республикын колхозууд, совхозуудай хонишодой зүблөөн Улан-Удэ городто болохонь. Эндэ сугларагшад үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые согсолхо зуураа, Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой хандалга бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ, 1958 ондо республикынгаа мал ажалай гол һалбари болохо хонин ажалые эрид хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалха байна.

Хонин ажалые саашадаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, нооһо абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгэй угаа ехэ шухала, гүрэн түрын удхашанартай болоод байһан тушаа КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ жэлэй май һарада гаргаһан Бэшэг соо тодорхойгоор хэлэгдээ һэн. Тэрэ Бэшэгтэ харюу болгон республикымнай колхоз, совхозууд, хонишод дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа.

Мүнөө абаһан тэрэ уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан колхозууд, хонишодой бригаданууд олон. Июнь, июль һаранuудта эхэ хонидоо, хусануудаа һайса харууһалжа, эдеэлүүлжэ, хонидоо искусственна аргаар оролдосотойгоор үрэжүүлһэн хонишод, колхозууд жэлэй туршада олонхи хонидоо хэнзэлүүлжэ шадаа.

Тэрэнэй ашаар Тарбагатайн аймагай «Советская Россия», «Рассвет», Сталинай нэрэмжэтэ болон «Коммунизм» колхозуудай ахалагша хонишод **В. П. Емельяновай, И. И. Черновой, Н. Ф. Павловай, М. Т. Черных** гэгшэдэй бригада **100 эхэ хонин бүриһөө 130—170 хурьга абажа,** бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байнхай.

Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина», «Победа», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай ахалагша хонишод **А. Я. Макадзиобын, М. Т. Гороховскиин, Г. В. Ивановой, Т. Д. Брылевой бригада зуун хонин бүриһөө 112—152 хурьга абаад,** гарза хоролтогүй томо болгожо байна.

Мүн иимэ жэшээнүүд Иволгын аймагай «3-я пятилетка», Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта бии.

Эдэ түрүүшүүлэй жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, жэлэй туршада эхэ хонидые хоёр дахин хурьгалуулжа болохо байһые гэршэлнэ.

Ерэхэ жэлдэ, 1958 ондо эхэ хонидоо олоор хэнзэлүүлхэ арга боломжо хаа хаанагүй бии. **Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй хонишод доторойнгоо арга боломжонуудые һайса тооложо үзөөд, 1958 ондо бүхы аймагаараа 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо, хайшалха гэһэн социалистическэ уялгануудые** абаа. Эдэ аймагуудай түрүү хонишод бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялганууды абанхай. **Мухаршэбэрэй аймагай «Победа» колхозой ахалагша хонишон Г. В. Ивановой бригада ерэхэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 177 хурьга абажа, түлжүүлхэ зорилго табяа.** Иимэ жэшээнүүд үдэрһөө үдэр бүри олошоржол байна.

Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй хонишод хэлэһэн үгэдөө хүрэхын, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө үсэд шангаар ажаллажа ороо. Эхэ хонид, хусанууд онсо һайнаар харууһалагдажа, рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэжэ захалба. Декабрь һарада хурьгалһан хонид мүнөө ороондо оруулагдажа байнхай. Эхэ хонидой отарануудта эрхим түрүү колхознигууд, эршэ зоригтой залуушуул эльгээгдэжэ байна.

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой үүсхэл мүн бусад аймагуудта халуунаар дэмжэгдэнэ. Тэрэшэлэн энэ үүсхэлые республикын хонишодой зүблөөндэ хабаадагшадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэхэ байһаниинь элитэ. Яахадааб гэхэдэ, энэ хэрэгнай колхоз болон колхознигуудташье, гүрэндэшье айхабтар ехэ ашатай туһатай байна бшуу. Тэрэнһээ гадна, хони үсхэбэрилгөөр хараалһан табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын түлөө 1958 ондо хонидоо заатагүй олоор хэнзэлүүлхэ уялгатай болонобди. Ондоо арга байхагүй.

Тиимэ болохолоороо Таанар хонишодой урда харюусалгатайшье, хүндэтэйшье зорилго табигдаба гээшэ. Тиихэдээ эхэ хонидоо хэнзэлүүлхын түлөө тэдэнээ гансал зунай эхеэр үрэжүүлхэ бэшэ, харин гол түлэб үбэлэй һаранuудта ороондо оруулха болонобди. Үбэлдөө хурьгалһан хонид тамир һайнтай байжа, хурьгалһаар арбаад хоноод лэ ототой болодог, зунайхидаа адли шалай байдаггүй ха юм. Зүгөөр, һаяхан хурьгалһан хонидые ороондо табихада юугээрээ бэрхэшээлтэйб гэхэдэ, тэдэнэр гараһан хурьгаяа хүхүүлхынгээ хажуугаар, зосоохи хээлиеэ тэжээлсэхэ болоно бшуу. Ушар иимэһээ эхэ хонидой нооһыень муудуулхагүйн түлөө, мүн тобир һайн түл абахын түлөө тэдэнээ илангаяа оролдосотойгоор харууһалха, бүдүүн, шэмэтэ тэжээл дуран соонь эдюулхэһээ гадна, таряа талханай зүйл хонин бүридэ үдэртөө 300—400 грамм үгэхэ хэрэгтэй.

Гадна, зунай эхеэр хэнзэ хурьгадые абахадаа, мүн энэ үедэ хурьгалһан хонидые ороондо оруулхадаа, тэдэ отаранuудай зуһаха газарые зохидоор түхеэрхэ, аадар борооһоо, шанга наранһаа халхалха һарабшанууды бариха, нэмэлтэ ногоон тэжээлдэ хэрэглэхэ зелёнко дүтэхэнэ тариха шухала. Мүн ерэхэ үбэлжэлгын эхилтэр нилээдгүй олон хонидой байра шэнээр бариха, тэндэ силосно түхеэрэлгэнүүдые бодхоохо хэрэгтэй болоно. Хони, хурьгадта нарин һайн үбһэ хэрэгтэй һэн туладань мүнөөнһөө эхилжэ сабшалангаа үтэгжүүлхэ, һубаг канава татажа, уһалдаг болохын түлөө оролдохо болонобди. Гэхэтэй хамта, хонидой уһалуурийе һайжаруулха, худагуудые олоор малтаха, уһа гаргалгые оньһожоруулха хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэрийе МТС-үүдударидаха зэргэтэй.

Нүхэд хонишод! Эдэ бүхы асуудалнуудые ханамжатайгаар зүбшэн хэлсэжэ, ерэхэ жэлдэ **бүхы республикаараа зуун эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа түлжүүлхын түлөө тэмсэе.**

Хонидоо олоор хэнзэлүүлжэ, нийтынгээ баялигые арьбадхажа байһан түрүү хонишодто алдар соло!

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Хонишодой түрүү бригаданuудые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Хонидой тоо толгойе олошоруулха, хурьгадые түлжүүлхэ талаар онсо ехэ амжалта түйлаһан хонишодой иимэ бригаданuудые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон **О. С. Сультимовай;**

Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхозой ахалагша хонишон **Г. И. Брянскиин;**

Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхозой ахалагша хонишон **Н. С. Гриценкын;**

Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой ахалагша хонишон **М. Т. Гороховскиин;**

Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой ахалагша хонишон **А. Я. Макадзиобын;**

Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозой ахалагша хонишон **В. П. Емельяновай;**

Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозой ахалагша хонишон **И. И. Черновой.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1957 оной декабриин 27.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри шиидхэхэ

Энээнһээ түрүүн 100 хонин бүриһөө 110—120 хурьга абаһан хүнийе эрхим хонишон гэжэ хэлсэдэг байгаабди. Теэд мүнөө доторойнгоо арга боломжонуудые хаража үзөөд байхада, энэмнай тон бага болоно. Ерэхэ жэлдэ хонидоо хэнзэлүүлжэ, 100 хонин бүриһөө адагынь 150 хурьга абажа шадаха байнабди.

Энээнэй түлөө үдэр саг гээнгүй, ажалдаа өни байһан дутагдалнуудые усадхажа, уялгануудаа дүүргэхын түлөө хамсыгаа шуужа орохо саг ерээ. Эхэ хонидто үбһэ, зелёнкоһоо гадна, таряа талханай зүйл элбэгээр үгтэхэ зэргэтэй. Мүнөө үедэ олохон отарада эхэ хонидто сүүдхэдээ оройдоол 100—100 грамм концентрат үгтэнэ. Энэ тон бага. Хонидой тамирые һуларуулхагүйн тулада тэдэнэртэ үдэртөө 300—400 грамм концентрат, нэгэ килограммһаа доошо бэшэ үбһэ, зелёнко үгтэхэ зэргэтэй. Мүнөө үедэ эхэ хонидто тэжээлэй 2 единициһээ доошо бэшэ тэжээл хэрэгтэй гээшэ.

Гэхэтэй хамта, хусанuудые һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ шухала. Эрхим шанартай, һайн үүлтэрэй хусанuудаа хүсэдөөр ашаглахын түлөө искусственна аргаар үрэжүүлгые үргэнөөр хэрэглэхэ болонобди. Энэ талаар МТС-эй харьяата колхозуудта искусственна аргаар үрэжүүлгые үргэнөөр хэрэглэхэ болонобди. Тиимэһээ МТС-эй харьяата колхозуудта искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые һайнаар түхеэрхэ, зоотехническэ эрилтэнүүдэй ёһоор энэ хүдэлмэрийе ябуулха шухала.

Ерэхэ жэлдэ абтаха хурьгадаа, мүн эхэ хонидоо байлгахын түлөө МТС-эй харьяата колхозууд адагынь хонидой 28 байра бариха болоно.

Хонишодойнгоо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь бидэ, зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд һайса туһалха ёһотойбди.

А. Путинцев, Хонхолойн МТС-эй зоотехник.

ЭХЭ ХОНИДОО ҺАЙСА ЭДЕЭЛҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Манай отарын хонид гол түлэб нютагай үүлтэрэй юм. Мүнөө жэлдэ бидэнэр хонидоо нэгэ дахин түрүүлжэ, 100 хонин бүриһөө 112 хурьга абажа түлжүүлээбди. Хониднай бүхыдөө үбэлэй һаранuудта түрэдэг болоо.

Ерэхэ жэлдэ хонидоо олоор хэнзэлүүлжэ, бүри ехэ амжалта туйлаха, 100 эхэ хонин бүриһөө адагынь 155 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалха гэһэн уялга абаабди.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ арга боломжонууд манда гүйсэд бии. Хониднай һайнаар заһабарилагдаһан байра соо байдаг. Бидэнэр өөһэдынгөө хүсөөр 300 центнер үбһэ, 300 гаран центнер зелёнко бэлэдхэһэн байнабди. Үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл газаамнай зөөгдэнхэй.

Отарынгаа 500 эхэ хонидые 3 хүн харууһалнабди. Мүнөө жэл хонид най январь, февраль, март һаранuудта хурьгалха юм. Түрүүн хурьгалһан хонидоо тэрэ доронь ороондо оруулжа, зунай һаранuудта хэнзэлүүлхэбди.

Хонидоо олоор хэнзэлүүлхын түлөө эхэ хонидые һайса эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ эхэ хонидтоо үдэртөө 2 дахин үбһэ тэжээл үгэжэ, үдэрынь бэлшээридэ гарганабди. Бүхы хонидоо тобир тарганаар ондо оруулжа, абаһан хурьгадаа бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэбди.

Ш. Цыбиков, «Эрдэм» совхозой ахалагша хонишон.

Мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе

Минии даажа байдаг отарада 360 эхэ хонин бии. Мүнөө эдэ хонидһоо 572 хурьган абтаад байна.

Би Ставропольско хизаарта хонишон байһанаа нёдондо Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхоздо ажаллахаяа ерээ һэм. Ставропольско хизаарай түрүү хонишодой дүй дүршэлые хэрэглэжэ, хонидоо һайнаар харууһалдаг болообди. Отарымнай хонид зун, намарай сагта һайнаар бэлшээгдэжэ, мүнөө тобир тарганаар ондо орожо байнхай.

Тиихэ зуураа, бидэнэр шадаал һаа хонидоо хээрын бэлшээридэ ябуулхые оролдонобди. Юуб гэхэдэ, бэлшээридэ ябаһан хонидой нооһониинь сэбэр, хабар болоходо гээлтэ, хоролто багатай байдаг. Мүн хотон соо ходоодоо байлгагдаһан хонидой нооһон хэбэрэг байдаг ха юм.

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, 1958 ондо манай отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 155 хурьга абаха, хэрбээ мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 3,1 килограмм нооһо хайшалһан байгаа һаа, ерэхэ жэлдэ тэрэнээ 4,5 килограмм болгохо гэжэ шиидээ.

Абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ болонобди.

И. Чернов, Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозой ахалагша хонишон.

Манай үгэ найдамтай

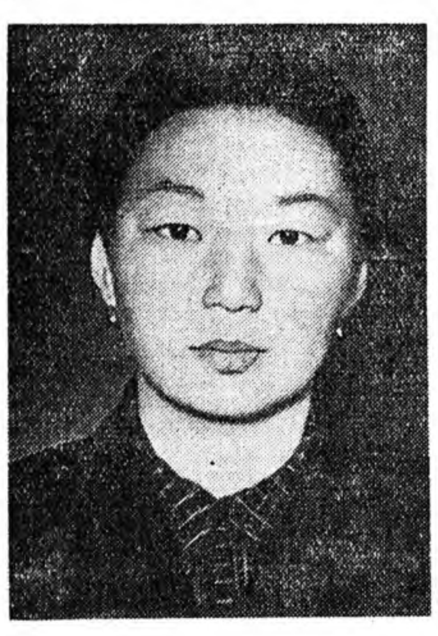
Би 1933 онһоо хойшо Борьёогой совхоздо хонишоноор хүдэлмэрилнэб. Хорин табан жэлэй турша соо нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоогдоо.

Совхозой тогтоод байхада манай отарада эгээн һайн үүлтэрэй хонид даалгагдаа һэн. Һүүлэй үедэ хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулхын түлөө тэмсэжэ, совхознай яһала һайн амжалта туйлаа.

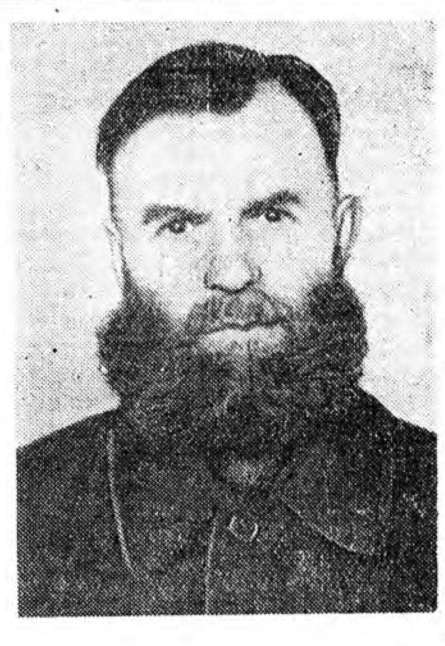
Мүнөө хониднай үдэсэтэй. нооһо ехээр үгэдэг болонхой. Жэшээнь, нүхэр Цыбикжаповай харууһалдаг шүлгэн хонидой отарын хонин бүриһөө мүнөө зун 6 килограммһаа үлүү нооһон хайшалагдаа.

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, манай отарын хонишод 1958 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 180 хурьга абаха гэһэн уялга абанхай. Хэлэһэндээ хүрэхэл байхабди. Манай үгэ найдамтай.

Ц. Чойдонов, Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишон **Цырендулма Дашигэндокова,** Борьёогой үүлтэртэ хониной совхозой ахалагша хонишон **Цогто Ринчинович Чойдонов,** Бичурын аймагай «Ленинский Путь» колхозой эрхим хурьгашан **Репинья Михеевна Савельева,** Мухаршэбэрэй аймагай «Путь-Ленина» колхозой ахалагша хонишон **Михаил Тихонович Гороховский,** Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон **Надежда Андреевна Будажапова,** Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон **Трифон Дементьевич Брылев.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Уран зурагай академиин И. Е. Репинэй нэрэмжэтэ Тоһон зурагай, скульптурын болон архитектурын институдые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Зураглан харуулдаг искусствые хүгжөөхэ, уранзурагшадые болон архитекторнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө, мүн СССР-эй уран зурагай академиин байгуулагдаһаар 200 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Уран зурагай академиин И. Е. Репинэй нэрэмжэтэ Тоһон зурагай, скульптурын болон архитектурын институдые Ажалай Улаан Тугай ордоноор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. ВОРОШИЛОВ.**
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1957 оной декабриин 26.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Уран зурагай академиин В. И. Суриковай нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй уранһайханай институдые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Зураглан харуулдаг искусствые хүгжөөхэ, уранзураашадые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө, мүн СССР-эй Уран зурагай академиин байгуулагдаһаар 200 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Уран зурагай академиин В. И. Суриковай нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй уранһайханай институдые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. ВОРОШИЛОВ.**
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1957 оной декабриин 26.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр П. Г. Арлановые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, мүн республикын мүнгэн сангай органуудта олон жэлэй оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө Бурят-Монголой АССР-эй Финансын министерствын гүрэнэй олзо доходой таһагай начальник нүхэр Арланов Петр Гавриловичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1957 оной декабриин 26.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Уртюбаевые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Уртюбаевай түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, советскэ, ажахын органуудта олон жэлэй соо эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһыень хараадаа абажа, нүхэр Уртюбаев Донгид-жаб Цыреновичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1957 оной декабриин 27.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Семинар—түрүүшүүлэй дүршэл дэлгэрүүлхэ шухала арга

КПСС-эй Кударын айком колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар алин нэгэ колхоздоо үнгэргэдэг заншалтай юм. Энэ талаар партиин айком ехэ дүршэлтэй болонхой. Эдэлжээтэ нэгэ иимэ семинарай Кударада ямараар үнгэргэгдэһэн тухай эндэ хэлэгдэнэ.

КПСС-эй Кударын айком колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо үнгэргэбэ. Дунда, долоон жэлэй һургуулинуудай директорнүүд, партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд энэ семинарта хабаадалсаа.

Эндэ сугларагшад хамагай түрүүндэ колхозой ажахые харабад. Энэ колхоз хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэ горьтой анхарал хандуулдаг юм. Хонин бүриһөө нооһо хайшалалгань нёдондонойхиһоо 900 граммаар нэмэнэхэй. Нүхэр Семеновой даадаг хонишодой бригада 914 хонин толгой бүриһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалжа абаа. Колхознигуудай ажал эмхидхэхэ, бүридхэхэ, түлөөһыень гуримшуулха зорилгоор ехэ юумэ хэгдэһэн байна.

Эндэ клуб, культбаза, электростанци, һанн, байрын олон гэр баригдаа.

Тэндэхи шэнэ клубые нээлгэдэ семинарайхид байлсаба. Тус артель аймаг соогоо анха түрүүн 300 хүнэй һууритай, шухала бүхы юумээр хангагдаһан шэнэ клуб барьяа. Клубайнь байшан ураалаар дулаасуулагдадаг, зайн галаар гэрэлтүүлэгдэдэг, һайн мебельтэй юм. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр клубайнь доторхи гоёон шэмэглэгдэнхэй. Суглаанай, лекци ба наадаанай болохоо, киногой гараха колхознигууд, илангаяа тосхоной залуушуул клубта олоороо суглардаг боложо байна.

Манай барилгашад клубай барилгада ехэ шударгыгаар хэбаадаа, иимэ шэнэ клуб аймагай колхоз бүхэн барижа шадаха байха гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Перевалов хэлэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин материалнуудые, коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партиинуудай түлөөлэгшэдэй московско Зүблөөнүүдэй документнүүдые—Деклараци болон эб найрамдалай Манифестые колхознигуудта гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха, 1958 ондо шэнэ амжалта туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай асуудалаар КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Г. М. Мансуровскиин уншаһан лекцине семинарайхид анхаралтайгаар шагнаа.

Малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри хайшан гэжэ эмхидхэдэг тухайгаа Ждановай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Доржиев хөөрэбэ.

—Энэ хүдэлмэри эмхидхэлгын талаар үшөө олон дутагдал бии. Тингэбэшье, һүүлэй үедэ манай парторганизаци хэдэн хэмжээ абаа. Техническэ дутуунуудһаа шалтагаалан удаан саг соо хаалтатай байһан радиоузелнай хүдэлдэг боло. Уранһайханай кружогуудта залуушуул, түрүү һаалишад, хонишод болон бусад олоороо. эдэбхитэйгээр хабаадана. Манайда хоёр культбаза бии юм. КПСС-эй обкомой VIII пленумэй шиидхэбэринэй еһоор, тэдэнээ ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин бодото гуламта болгохо гэжэ оролдонобди. Тэндэмнай 20 шахуу янзын газетэ, журнал абтадаг. Бурят хэлэн дээрэ газетэ, уран зохёолой ном уншалга эмхидхэгдэдэг. Эдэ культбазанууд һаалиин хоёр фермын малшадые, гахайн фермын хүдэлмэрилэгшэдые, зарим хонишодые хангадаг юм. Тиихэдэ холын гүүртэ, отарануудтахи малшадай дунда хүдэлмэри ябуулхын тула эрхим агитаторнуудаа: нүхэд Игумнов, Галсанов болон бусадые томилһан байнабди. Олонхи һаалишаднай «Бурят-Монголой үнэн», «Кударинский колхозник», «Бурят-Монголой комсомолец», газетэнүүдые захинхай.

Мүнөө манай партийна организаци СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин материалнуудтай, Деклараци ба эб найрамдалай Манифесттэй колхознигуудые танилсуулжа байна. Артелиин гэшүүдэй хамтын суглаан боложо, ажалай шэнэ уялганууд абтаа—гээд хэлэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгада харюу болгон 1958 ондо хүдөө ажахын продукт бүри ехээр абадаг болохо зорилгоор «Путь к коммунизму» артелиин гэшүүдэй абаһан социалистическэ уялга тухайда түрүүлэгшэ нүхэр С. В. Кривогорницын хөөрэбэ.

—Бидэнэр мүнөө жэлдэ пар ехээр хахалаабди. 1958 ондо хабарай культурануудайгаа 45 процентые пар дээрэ тарихамнай. Тиимэһээ, ерэхэ жэлдэ орооһо таряанайгаа ургасые 30 процентээр дээшэлүүлхэ, кукурузын гектар бүриһөө 200 центнер хүрэтэр эшэ набша абаха гэжэ шиидхэһэмди. Зүгөөр, мүнөө колхознай үнеэн бүридэ 9 тонно кукурузын силос даранхай. Энэ жэлэй 11 һара соо үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һаагаад байнабди. Манай һаалишад ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2500 литр хүрэтэр һү һаахаар хараална. 1957 ондо хонин бүриһөө 3,432 килограмм нооһо хайшалаа һэмди. Шэнэ жэлдэ 4 килограмм хүрэтэр нооһо хайшалха зорилго табигдаа. 118 тонно мяха абаха, тэрэ тоогоо гахайн мяха 2,3 дахин ехэ болгохо байхабди. Эдэ уялгануудые дүүргэхын тулада манай колхознигууд оролдолго гаргажа байна,—гэжэ нүхэр Кривогорницын хэлэбэ.

Түрүүшын хоёр элидхэл тушаа 8 хүн үгэ хэлээ.

Үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абахын тула колхозуудай партийна организацинуудай, правленинүүдэй урда табигдажа байһан зорилгонууд тухай КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Н. В. Федоров элидхээ.

Малай үбэлжэлгын эхилээд, шэнэ жэлэй гарахаяа байһан тон харюусалгатай үедэ энэ семинар зарлагдаа. Аймагай үмэнэ табигдаһан ажахын-политическэ шухала зорилгонуудые шиидхэжэ орохо болоод байһадаа партиин айком иимэ семинарые хэбэ. Тэрэнэй тулада КПСС-эй айкомой хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта хэдэн хоногоор гараһан байна.

Иимэ семинар түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, хүдэлмэрилэгшэдые һургаха шухала арга болоно гэжэ КПСС-эй айкомой хүдэлмэриин дүршэл харуулна.

Семинар хэхэ газарые шэлэн олохо гээшэ ехэ удхашанартай. Энэ семинар Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо юундэ үнгэргэгдөөб гэхэдэ, һайн клуб бариха хэрэгтэ колхозуудай партийна организацинуудай секретарьнуудай, түрүүлэгшэнэрэй анхарал хандуулха зорилго табигдаһан байна.

1958 ондо шэнэ клуб барихабди гэжэ «Путь к коммунизму», Ранжуровай нэрэмжэтэ, «40 лет Октября» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлһэнэйнь һайшаалтай байна.

Һургуулинуудай директорнүүд юундэ уригдааб гэхэдэ, колхоз һургуули хоёрой хоорондохи холбоо барисаае бүри һайжаруулха зорилго табигдаһан байгаа.

«Путь к коммунизму» колхозой дэргэдэ Унгуркуйн долоон жэлэй һургуули байдаг. Гэрээ заһабарилхадань һургуулида туһалхабди, политехническэ һуралсал бэелүүлхын тулада шэнэ түхеэрэлгэтэй мастерской барижа үгэхэбди гэжэ колхознигуудай шиидхэһэ, —гээд артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Кривогорницын мэдүүлбэ.

Энэ һургуулиинхид 15 гектарта хартаабха тариха, харууһалха, хураажа абаха, кукуруза тариха ба харууһалха хэрэгтэ хабаадалсаха, ойлгуулламжын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хэлсэхэ гэһэн уялга абаа. Энэһэн тухай һургуулиин директор нүхэр Макальская хэлэһэн байна.

Колхозуудай хүсөөр 1958 ондо, аймагай центртэ Культурын байшан бариха, Полканово шадарай аршаанай дэргэдэ аймагай колхознигуудай амарха амаралтын байшан бариха гэжэ семинарта хабаадагшад шиидээ.

С. Таханов.

Гүүртэ, отарануудынь радиотой боложо байна

Хорин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 18 дүргэшэлтэй коммунист болон ВЛКСМ-эй гэшүүн агитатораар хүдэлнэ. Тэдэ арад зоной дунда СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые хэдэг. Мүн арадай сүдэй һунгалтын урда тээ РСФСР-эй, БМАССР-эй Конституцинуудтай һунгагшадые танилсуулаа, һунгалта үнгэргэгдэхэ гуримые колхознигуудта ойлгуулжа үгэһэн байна. Агитаторнууд Арья Баянов, Жамбал Цыбенов, Иван Цыдендамбаев болон бусад хөөрэлдөө һонирхолтойгоор үнгэргэнэ.

Гадна, малшадай дунда 10 гаран агитатор хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр Хужартын, Хойто-Асын культбазануудые, Баруун Булагай, Баруун бэеын гүүртэдэхи улаан булангуудые, тэрэшэлэн колхозой центртэхи клубые лозунг, плакатуудаар, мүн бусад зүйлнүүдээр гоёон шэмэглээ.

Иигэжэ гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн клуб, культбазануудта соо һаалишад, хонишод сүлөөтэй сагтаа олоороо сугларжа агитаторнуудай хөөрөө шагнадаг, кино, наадаа зугаа харадаг, шатар, доминогоор наададаг болонхой.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз Агууехэ Октябрин революциин 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан 6 гүүртэ, отара дээрэ радиоприёмник тодхоһон юм. Гадна Хуурай гэжэ нютагта байдаг малшадай гэр бүхэндэ радио һаядаа оруулагдаха.

Ц. Цыдыпов.

Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ тракторна заводто Советскэ Украинын 40 жэлэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Трактор бүтээгшэд энэ оной 11 һарын турша олон миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээгээ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ДТ-54 трактор хабсаргагдажа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Таряанай ургаса жэл бүри дээшэлнэ

Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз гол түлэб таряан ажал эрхилдэг. Эндэ 3,5 мянга гаран гектарта орооһото культуранууд таригдадаг байна.

Ганданги байгаашье һаань, эндэ жэлһээ жэлдэ һайн ургаса абтадаг юм. 1955 ондо 6,4 центнер, 1956 ондо 9,2 центнер, 1957 ондо 11,3 центнер орооһо таряан гектар бүриһөө хурягдаа.

Һүүлэй гурбан жэл соо таряанай ургаса хоёр дахин шахуу ехэ болобо. Энээнэй ашаар колхоз гүрэнтэйгөө түүсэд тооцохо, үрэнэ хүрэнгээ хааха, шухала хэрэгтэй фонд байгуулха, мүн ажалта үдэртөө тараха ехээр хубааха аргатай болоо. Ямар аргаар «Коммунизм» колхозойхид тогтууритай һайн ургаса абадаг боложо байнаб?

Артельдэ элдэб ургамалнуудые тариха агротехникэ зүбөөр тодорхойлхо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Эндэ хэдэн жэлэй турша соо өөһэдынгөө ургуулһан һайн шанартай үрэһөөр тарилга хэгдэжэ байдаг. Үрэнһиинь эртээһээ сэбэрлэгдэдэг, хабар газаа нара һалхинда шанаржуулагдадаг, хороор үгаагдадаг юм.

Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ сэбэр һайн, ехэнхидээ эртын пар дээрэ бүхы шэнииһэ таригдаа. Гектарта дунда зэргээр 1,9 центнер нормотойгоор үрэһэн таригдадаг, таарамжатай агротехническэ болзортоо хэрэгжэлүүлэн тарилга хэгдэдэг байна. Эдэ бүгэдын ашаар һайн ургаса ургуулагдадаг болоо.

Таряан ажалай гурбадахи бригадынхид бүхэдөө таряанайгаа талмайн га бүриһөө дунда зэргээр 13 центнер, тэрэ тоодо шэниисын 14 центнер ургаса хурягдаа.

Иимэ амжалта миин өөрөө ерэдэггүй. Үнгэрэгшэ үбэлдөө бригадынхид полинууд дээрэ саһа тогтоохо, үтэгжүүлгэ гаргаха талаар ехэ хүдэлмэри хэһэ. 500 гектарта хоёр дахин саһа хахалагдажа, хур тогтоогдоо. Тарялан дээрэ 1,5 мянган центнер үжөөгдэһэн шэбхэ, мүн 70 центнер үнэһэ, 30 центнер шубуунай аргал гаргагдаһан байна. Хабар хүрьһэнэй гэдэхэлээр Гашейн МТС-эй 1-дэхи тракторна бригадын механизаторнууд 600 гектар газар борнойлжо, шинг нойто тогтоогоо. Шиигтэй, һайнаар дулаасаһан хүрьһэндэ тарилга хэгдээ һэн. Хүрьһэнэй шанарые харалсажа, гектарта 1,8—2,1 центнер хүрэтэр үрэһэн таригдаа. 200 гектар һайн хүрьһэнтэй газар дээрэ га бүриин 2,1 центнер нормотойгоор үрэһэн таригдаа.

1958 ондо колхоз 3510 гектар газарта орооһо тарха, тэрэ тоодо 2000 гектарта шэниисэ тариха гэһэн түсэб баталжа абанхай. Жэшээлхэдэ, нэгэ гектарта 2,2 центнер хараатайгаар тарилга хэхын түлөө 7932 центнер һайн шанартай үрэһэн хаагдаа.

Шэниисэ бүхыдөө сэбэр пар дээрэ таригдаха. Үрэһэн булта нэгэ дахин сэбэрлэгдэһэд байна. Үрэһэнэй шанар шалгагдаа. Тингээд мүнөө үрэһэнэй таряанай хоёрдохи, һүүлшын сэбэрлэлгэ дүүрэжэ байна. Муу үрэһэн (68-һаа 85 хүрэтэр ургаха шадалтай) һайн, 95—97 процент ургаха шадалтай үрэһөөр һэлгүүлэгдээ. Үрэһэнэй таряан эндэ һайнаар хадагалагдана.

СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин арад зондоо гаргаһан Хандалгые эндэхи колхознигууд ехэ урматайгаар угтаад, мүнөөнһөө ерэхэ жэлэй баян ургасын түлөө тэмсэжэ байна.

— Хойто жэлдэ бүри баян ургаса абахабди, — гэжэ артелиин таряашад мэдүүлээ.

Ерэхэ жэлдэ энэ колхозойхид таряанайгаа гектар бүриһөө 12 центнер ургаса хурааха уялга абанхай.

Тиихэдэ колхозой гурбадахи бригадынхид гектар бүриһөө 15 центнер ургаса хурааха гэжэ шиидхэһэн байна.

Үнгэрһэн 3 жэлдэ туйлаһан амжалтаяа хараада абажа, эндэхи колхознигууд баталһан уялгаяа дүүргэхэшье байхагүй, харин үлүүгээр дүүргэхэ гэжэ һанагдана.

М. Фалилеев, аймагай «Вперед» газетын редакциин хүдөө ажахын таһагай дааша.

ҮНЭН АЖАЛАЙ ҮНДЭР ШАГНАЛ

Сэрэгэй албанһаа табигдаад, 1932 ондо Георгий Булгаков Бурят-Монголой бусажа ерээ бэлэй. Тэрэ үедэ республика доторхи хаа хаанагүй ехэ барилганууд эхилэнхэй, эршэтэ ажалай эдэбхи орьёлон бадаржа байгаа.

«Одоо хаана хүдэлхэ гээшэб? Ямар ажалда ороо һаа, шадабари мэргэжэлээ хүсэдөөр гаргахабиб?» гэжэ Георгий бодолхо бододог байба. Сэрэгэй албанда сүгтаа ябаһан нүхэдөөрөө уулзажа, ажал түшаа зүбшэлдэжэ тэдэнь хилээмэнэй заводто орохыень дурадхаа бэлэй.

Хилээмэнэй заводойхид залуу хүдэлмэришэнине булташа халуун халуунаар угтаа һэн. Георгий Булгаковай түрүүшын удаарһоо эрид зоригтойгоор, эдэбхи хүсэлэнтэйгөөр хүдэлһыень харахадаа заводой хүдэлмэришэд урмашаһан байгаа. Георгий удаасоогоо хоёр...—гурбан нормо дүүргэжэрхидэг байба.

— Энэ шэнэ нүхэрнай бидэнэй холо ахаад, урагшаа шуумайжа орохол, ямар габшагай, ажалда шударгы хүн байба гээшэб, — гэжэ хилээмэнэй заводой үнинэй хүдэлмэришэд хэлсэдэг болобо.

Ханын газетэдэ, Хүндэлэлэй доскада, суглаа хураал дээрэшье Булгаковай нэрэ түбхын түрүүндэ гарадаг болобо. Уданшьегүй заводой хүдэлмэришэд Булгаковые профсоюзайгаа бригада түрүүлэгшэ һунгаһан байгаа...

— Профсоюзна организациин хүдэлмэрие хүн дээрэнь табижа шадаад байхада, ажал харагшье урагшатай болохол, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалда айхабтар туһатай байдаг юм—гэжэ Георгий Никитович хөөрэнэ.

Георгий Никитович Улан-Удын хилээмэнэй комбинадта хори гаран жэлдэ хүдэлжэ зүүраа, профсоюзна комитедэй түрүүлэгшын тушаалые аяар 18 жэлдэ даажа байна. Энэ саг соо хилээмэнэй заводой үйлэдбэридэ ямар хубилалтын болоһые Георгий Никитович табан хургандаал адляар мэдэхэ. Үндэр бэетэй, урин дулаан харасатай Булгаков үбгэнине заводой хүдэлмэришэд, тэдэнэй гэр бүлынхидшье тагнаха, мэдэхэ. Саһанай хайлаагүй байхаһаа эхилээд үхибүүдые пионерэй лагерьта амаруулха, һургуулинь наһа гүйсөөгүй багашуулые сэсэрлиг садта байлгаха, хүдэлмэришэдэй амаралтын гэртэ, курортдо ошохо путёвко, гэр байраар заводойнгоо бүхы хүдэлмэришэдые хангаха тушаа үдэрэй һаналан, һүниин зүүдэндэ Георгий Никитович хододоо абтанхай ябадаг. Тэрэнээ бэелүүлхын түлөө бэеэ гамнангүй оролдодог хүн. Заводойнгоо хүдэлмэришэн бүхэндэ үнэн сэдхэлэн хандаһан, бодото туһаламжа үзүүлдэг байһан тулада тэдэнь, хилээмэнэй комбинадайхид Георгий Никитовичые ехэл хүндэлдэг гээшэ.

Нэгэтэ иимэ ушар болоһон юм. Хүдэлмэришэн Р. гэдэг архида орошоод, һамһаалга сохидог, гэрһээ үлдэдэг, үхибүүдээ айлгадаг байгаа. «Р. һамгантаяа сугтаа байжа шадахаяа болёо» гэжэ байжа зарим хүршэнэрынь хэлсэдэг болоһон байгаа ха. Георгий Никитович комитедэйнгээ гэшүүдые суглуулаад, Р. гэгшэтэй, мүн һамгантайнь һайн үгөөрөө хөөрэлдэхэеэ булгадаа гэртэнь ошоһон байгаа.

—Үхибүүдэйнь тала харад, энэ бүлые зааталгүй эблэруулхэ,—гэжэ Георгий Никитович түрүүтэй комитедэйхид шиидхэд, Р. гэгшые нүхэдэйнь урда гаргаад, шүүмжэлүүлхэ гэлсээ һэн.

— Намайе сүүдлэхэеэ һанаба гүт! Таанадта тиимэ эрхэ байхагүй!—гэжэ Р. уур сухал болоһон һээ. Тиихэдэнь Георгий Никитович иимэ харюу урдаһаань тулгаа бэлэй.

—Һамганайш, үхибүүдэйш, талые харабади. Гэр бүлэ болоод һүүхэ гээшэ гансааранайш, хара аминай хэрэг бэшэ. Манай социалис гүрэн соо нүхэдэйнгөө эбтэй эетэй ажаһуухыень түлөө оролдохо, харюусаха уялгатайбди!

Удаань Георгий Никитович заводой хүдэлмэришэдэй үргэн ехэ суглаа зарлажа, Р. гэгшын һамгыень ерүүлһэн байгаа. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн лэ хүн архинша тарание абаха тангаргүй болотор, шада шүүмжэлжэ хаяба. Р. олониитын урдаһаа зурихэ тэнхээгүй байжа, коллективэйнгээ урда гэмэ мэдэржэ һалаа һэн. Тэрэнһээ хойшо архи амандаашье дүтэлүүлхэеэ болижо, абаһан салинтаа һамгандаа абаашажа үгэдэг болоһон юм. Мүнөө тэрэ бүлэ эблэрэнхэй, һаала һайн һуудаг болоо агша.

Георгий Никитовичын оролдолгын хүсөөр завод дээрэ профсоюзай эдэбхитэд олошоронхой. Тэдэнэр булташа Георгий Никитовичэ хүндэлдэг, үгэһэн даалгабаринеэ зааталгүй дүүргэдэг. Профсоюзай комитедэйнь гэшүүд ажаалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, мүнгэ зөөри арьбалхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, Уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёошодой үүсхэлые тэрэ дорон дэмждэг, цеһүүдэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгажа байдаг, социальна мүнхэлэлгын хүдэлмэридэ хабаадалсадаг байха юм.

Ажалай үдэрэй дүүрэхэдэ мүрысөөнэй дүн гаргахала бригаднууд Георгий Никитовичые тойрон суудаг. Нэгэтэ завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Булгаков комсомол-залуушуулай бригаданууд бригадирнууд Юля Ныхтеева Иван Гороховский хоёрто хандажа, иигэжэ хэлэбэ:

— Ныхтеевагай бригада декадынгаа түсэб 118 процент, Гороховскыхид — 128 процент дүүргэбэ.

Тиихэлээрнь баярлаашанхай Иван Гороховский нүгөөдөө омогорхожо ороба.

— Эх, Юля! шинии бригадые аргамжаар татажа абахаар болоо гэжэ хэлэхэ һэмнайб. Тиихэдэмни арсаагүй һаа, мүнөө улайжа, сайжа байхагүй һэш.

— Сагһаа урид бу хүхи, хоёрдохи декадада харуужамди, хүсэхал байхабди,—гэжэ Юлинь урдаһаань хороо бусаалангяар харюусаба.

Эдэ бригаданууд саг үргэлжэ мүрысэжэ, урда хойно оролсожо ябадаг. Бригадирнуудайнь мүнөө энда нигэжэ тоосолдожо байһыень харахадаа, Георгий Никитовичын зүрхэн байгаар халижа, «Зүб, хүбүүдни, иигэжэл мүрысэхэ хэрэгтэй. Гансал бээ бээдээ туһалалсаха хэрэгтэй гэнэ.

Профсоюзай хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ олон жэлдэ удаагуур хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө нүхэр Булгаков ВЦСПС-эй, СССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын, мүн ажахын энэ һалбариин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудаар шагнагданхай юм.

Һаяхан манай профсоюзуудай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан СССР-эй Верховно Соведэй Президиум профсоюзай хүдэлмэридэ олон жэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө нүхэр Булгаковые Ленинэй орденоор шагнаа.

И. Нечаев.

Бүхы аймагаараа 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абахабди

Мухаршэбэрэй хонишодой социалистическэ уялга

Бидэ, Мухаршэбэрэй хонишод, аймагай зүблөөндэ сугларжа, Хоринн аймагай «Улаан Одон»колхозойхидой үүсхэлые зүбшэн хэлсээд, тэрэниие халуунаар дэмжэбэбди.

Аймагай зарим колхозууд, түрүү фермэ болон отаранууд, хонишод байгша ондо ажал хүдэлмэридөө яһала һайн амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, «Путь Ленина» колхозой ахалагша хонишон нүхэр Макадзиобын бригада декабриин 20-ной байдалаар 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4,0 килограмм нооһо хайшалаад байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Т. Д. Брылевой отарынхид зуун эхэ хонин бүриһөө 112 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,850 килограмм нооһо хайшалаа.

«Победа» колхозой хонишон Г. В. Иванов 100 эхэ хонин бүриһөө 123 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байна.

Хонин һүрэгөө улам түргөөр олошоруулжа, нооһо бүри ехээр абадаг болохо арга боломжонуудай бии байһыень эдэ түрүү хонишодоймнай туйлалтанууд гэршэлнэ. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай мал ажалай гол һалбари болохо хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ, нооһо абалгаяа эрид дээшэлүүлхэ хэрэг эгээн түрүүн манай өөһэдымнай эдэбхи, оролдолгоһоо дулдыдаха байһыень һайса мэдэнэбди.

Бидэ, аймагай хонишодой зүблөөндэ хабаадагшад, СССР-эй Верховно Соведэй Хандалга болон коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөнүүдэй Деклараци, эб найрамдалай Манифестээр зоригжоод, хонин ажалаа эрид хүгжөөхын түлөө иимэ уялгануудые абанабди:

1958 ондо аймагай колхозуудта болон «Эрдэм» совхоздо хонидой тоо толгойе 40 процентээр олошоруулжа, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 60 толгой хонитой болохо. Мүн хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,5 килограмм нооһо хайшалжа, эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 134 килограмм нооһо абаха.

Аймагай түрүү хонишод бүришье дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Жэшээлхэдэ, «Победа» колхозой хонишод нүхэд И. И. Юсупов, Г. В. Иванов гэгшэд ерэхэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө тус тустаа 178—177 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ уялга абанхай.

«Искра» колхозой түрүү хонишод Д. А. Рычков, М. К. Лаптев, Г. А. Антонов гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 164 хурьга абаха юм. «Путь Ленина» колхозой хонишод Макадзиоба, Гороховский гэгшэдэй отарынхид зуун эхэ хонин бүриһөө 160 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалхаар шиидэнхэй.

«Үнэн» колхозой хонишод нүхэд Реторов, Жанаев, Ц. Цыренов гэгшэдэй отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 150—160 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха гэжэ шиидэбэ.

«Эрдэм» совхозой хонишод Норбоев, Ц. Гомбоев, С. Цыбиков мүн лэ зуун хонин бүриһөө 165—170 хурьга абажа, нэгэшье толгой гарзалуулангүй тэнжээхэ уялга абаа.

Эдэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хонидой харууһалга, эдеэлүүлгые зүбөөр, һайнаар эмхидхэхэ, үүлтэрынь эрид шууд һайжаруулха болонобди.

Мүн хонидоо зохид һайн байраар, тэжээлээр хангахын тулада 1958 ондо хурьгадай, хонидой 40 байра, эхэ хонидой байра шадар 1500 тонно тэжээл багтаха силосэнэ түхеэрэлгэнүүдые бариха, 20 худаг малтаха, хонишодой һууха 50 гэр барихабди. Мүн хонидоо бүдүүн тэжээлээр хүсэд хангахын түлөө тэжээлэй культурануудые ехээр тарижа, үбһэ ногооной, таряанай ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые оролдосотойгоор бэелүүлхэбди.

Мүнөө үбэлэй һарануудта нарай хурьга абаха, тэрэниие харууһалха, түлжүүлхэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэжэ, хонидоо саг болзор соонь ороондо оруулаад, ерэхэ жэлэй май, июнь һарануудта тэдэнээ хэнзэлүүлжэ, хонин ажалаа саашадань хүгжөөхэ бата бэхи үндэһэ һуури табиха байнабди.

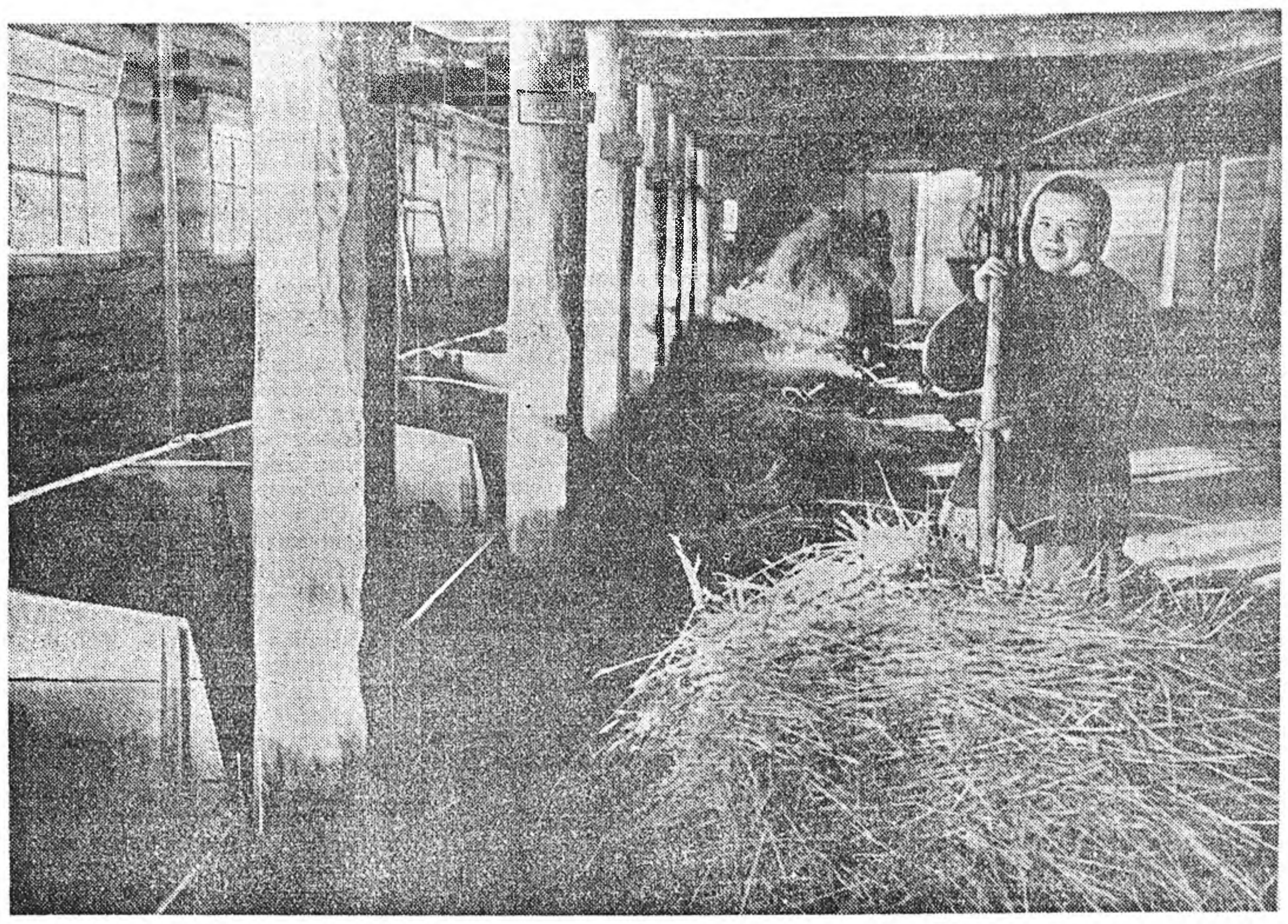
Бидэ, Мухаршэбэрэй хонишод абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнахагүйбди.

1958 ондо бүхы аймагаараа 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абаха гэжэ шиидээд, Тарбагатайн хонишод бидэниие социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна. Тэрэнииень хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, бидэнэр Бичурын хонишодые мүрысөөндэ дам уринабди.

(Аймагай хонишодой зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.)

ҺААЛИШАН! ҮДЭРТӨӨ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 8 ЛИТР ҺҮ ҺААНА ГҮШ?

☆ ☆ ☆

«Путь к куммунизму» колхозой (Кударын аймаг) Мөөрөөшэдэхи фермэ үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ байна. Энэ фермын үнеэдэй байра хододоо дулаан, сэбэр байдаг. Фермын һаалишад мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 1700 шахуу литр һү һаагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишанА. М. Егорова үнеэдтээ дэбисхэр тараажа байна.

А. Мантаевай фото.

☆

ҮНЕЭДЭЙ БАЙРА, ХАРУУҺАЛГА ҺАЙЖАРУУЛХА

Борьёогой үүлтэртэ хонидой совхоз һаалиин үнеэдэй гансахан гүүртэтэй юм. Энэ гүүртэ һү һаалгаар мүнөө жэл тиимэшье ехэ амжалта туйлаа гэхээр бэшэ. Жэлэй эхинһээ хойшо 11 һара соо һү һаалгань нёдондоной энэ үеынхиһөө миил 36 процентээр ехэ болоһон байна.

Мүнөө үбэл совхозой бүхы 9 һаалишад һү һаалгаяа дээшэлүүлхын түлөө горьтойхоноор тэмсэжэ байна. Тэрэнэй ашаар гүүртэ бүхы дээрээ декабриин түрүүшын 10 хоног соо үнеэн бүриһөө 40 гаран килограмм һү һааһан байгаа һаа, мүнөө һү һаалгаяа түргэнөөр дээшэлүүлжэ байна.

Гүүртэ дээрээ һү һаалгаар һайн жэшээ харуулжа байһан эрхим һаалишад бии. Тэдэнэй тоодо жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2000 гаран литр һү һааһан Полина Корнева, залуу һаалишад Цыпил Доржиева, Наймит Цынгунжапова болон бусад ороно. Һаалишан Доржиева гүүртэдэ һая ерээ. Гэбэшье, үнеэ һаалгын онол түргэн олоо. Тэрэ мүнөө үнеэн бүриһөө үдэр соо хахад пүүдһээ дээшэ һү һаана. Мүн нүхэд Корнева, Цынгунжапова гэгшэд һү һаалгаараа нилээд һайн үрэ дүнтэй.

Совхозой һаалишад һү һаалгаар энэ амжалта хайшан гэжэ туйлааб гэхэдэ, үнеэдээ байрадань, уяада байлгажа эдеэлүүлнэ.

—Кукурузын силос эдюулдэг болоһонһоомнай хойшо һү һаалга эли бодо дээшэлбэ—гэжэ совхозой фермые эрхилэгшэ нүхэр Гомбоев хэлэнэ. Мүнөө һаалиин үнеэд үдэр бүхэндэ гушаад килограмм силос, зелёнко болон һаагдаһан литр һүн бүхэнэй 400 грамм концентрат эдинэ. Эндэхи һаалишад һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө үнеэдээ һайнаар харууһална. Гэбэшье, гүүртэ дээрэ дутуу зүйл олон. Хэрбээ тэдэнэртэ зохистой һайн эрхэ байдал олгоо хада бүри ехэ һү һааха байгаа.

Малайнь байра дан муу. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд шэнэ байра барюулха хүдэлмэриие эхилүүлһээр үнинэй болобошье, тэрэнь дүүргэгдэхэ үды. Шэнэ байрадаа найдаад лэ, мүнөө байһан байраяа хүсэд заһаагүй. Үдэртөө үнеэдынь газаа гаргагдахадаа үбдэгтөө хүрэмэ һолоомо соо умбана. Теэд тэндэ һолоомо буйлуулжа эдюулхэ хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй. Гүүртэ дээрэнь кормозапарник, соломорезкэ гэхэ мэтэ үгы. Электрын хүсөөр үнеэ һааха агрегадынь мүнөө хүдэлгэгдэнэгүй.

Һаалишадай оролдосотой ажал һайнаар дэмжэгдэхэ, һү һаалга заашье доошоо оруулагдахагүй, улам дээшэлүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Н. Цыбенов.

Фермэ хоорондын мүрысөөндэ түрүүлбэ

Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн зорилгоор ажаллажа, һү һаалгаяа энэ жэлдэ 1,7 дахин дээшэлүүлбэ. Тиин колхоз 1957 ондо дунда жэшээгээр үнеэн бүриһөө 1450 литр һү һааха уялга абаһан байгаа һаа, 1600 литр һаанхай. Түрүү һаалишан Мария Шустова, декабриин 15-ай мэдээгээр, үнеэн бүриһөө 1905 литр һү һаажа, бусадта эрхим жэшээ харуулаа.

Фермэнүүд хоорондын мүрысөөндэ 3-дахи фермын малшад түрүү һуури эзэлбэ. Энэ фермын һаалишад үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һаагаа.

Колхозой һаалишад туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, Тарбагатайн аймагай һаалишадай уряада харюу болгон, үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 8 литр һү һааха гэжэ шиидэһэн юм. Теэд һаалишадай хэлэһэн үгэ хэһэн ажал хэрэгһээнь алгасанагүй. Мүнөө һаалишад Мостовская, Серебренникова гэгшэд үнеэн бүриһөө хахад пүүд, Юсуйзанова—8-10 литр хүрэтэр һү һаанад.

Г. Овсянкин.

Ольга шалгаржа гараа

1953 ондо Ольга Головчак партиин сентябрьскэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые өөрынгөө бодото ажалаар бэелүүлэлсэхын тулада, түрүүшынхиеэ Яруунын совхозой һаалишан боложо ороо һэн.

Үнеэ һаажа үзөөгүй байһан тула түрүүшээр бэрхэшээлнүүд али олон дайралдадаг байгаа. Үнеэдэйнгээ зан хүсэд мэдэхэгүй, тэдэниие зүбөөр эдеэлүүлхэ, һааха дүршэл багатай байжа, һү һаалгаараа бэшэ һаалишадһаа гээгдэдэг бэлэй. Теэд залуу басаган түрүүшын бэрхэшээлнүүдэй урда урмаа хухаржа, тунхаряагүй, бүхы хүсэл оролдолгоо гарган, үсэд нэтэрүүгээр ажалладаг һэн.

Һаалишан Ольга Головчак совхозойнгоо үнинэй дүршэл ехэтэй һаалишадай үнеэдые харууһалха, зүбөөр эдеэлүүлхэ, һааха дүй дүршэл адаглан шудалжа, жэлһээ жэлдэ өөрынгөө мэргэжэл шадабари дээшэлүүлнэ. Мүн түрүү һаалишадай туйлаһан онол аргануудые ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхые саг үргэлжэ оролдог байна. Тиигэжэ 1954—55 оной ажахын жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааһан байгаа һаа, нёдондо жэлдэ үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һаагаа юм.

Совхоз соогоо шалгарһан шударгы һаалишан Головчак туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараагүй. байгша ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абаа һэн. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, мүнөө үнгэрһэн 11 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2400 литр шахуу һү һаагаад байнхай.

—Үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө үдэр бүхэндэ хахад пүүдһээ доошо бэшэ һү һааха гэһэн Саянтын һаалишадай уряае халуунаар дэмжэнэб. Үбэлжэлгын үедэ иимэ һү һааха арга боломжо манайдашье байха. Би жэлэй эсэс болотор үшөө хэдэн зуун литр һү һаахаар шиидэнхэйб,— гэжэ нүхэр Головчак найдангяар мэдүүлнэ.

В. Байбородин.

КОЛХОЗ, СОВХОЗ БҮХЭН ХОНИДОО ХЭНЗЭЛҮҮЛХЭ АРГАТАЙ

Улаан одонойхидой үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэхэ ёһотой

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозууд нооһо абалгаяа дээшэлүүлбэшье, бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэнэгүй. Нооһо бүри ехээр абадаг болохо хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулдаг шалтагаануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ республикын колхоз, совхозуудта хониной тоо толгой ааляар олошорно. Жэшээнь, республика дотор 1955 ондо бүхы хонидоймнай тоо миил 9,8 процентээр, 1956 ондо 6 процентээр, 1957 оной 11 һарын туршада 12,9 процентээр олошорһон байха юм. Зарим аймагуудта хонидойнь тоо толгой бүришье ааляар нэмэнэ. Жэшээнь, Баргажанай аймагай колхозуудта хонидойнь тоо толгой һүүлэй гурбан жэлэй туршада оройдоол 16 процентээр олошороо. Закаменай аймагай колхозуудта энэ үе соо хонидойнь тоо толгой үсөөрһэн байха юм.

Саашадаа шухала хэмжээ абаа һаа, 1960 ондо 1830 мянган хонитой болохо гэһэн уялгаяа бидэнэр заабол дүүргэхэ аргатайбди. Хэрбээ шухала хэмжээ-ябуулгануудые һаядаа бэелүүлээд байбал, республикамнай мүнөөнэй байдалааршье уялгаяа дүүргэжэ шадаха. Зүгөөр хонидой гарзалха ябадалые усадхаха, элдэб хэрэгтэ хонидые гаргашалгые үсөөрүүлхэ, эхэ хонидые һубайруулхагүй, мүн 100 хонин бүриһөө бүри олон хурьга абаха зорилго табигдаха болоно. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлээд байхадаа 1958—59 ондо жэл бүри республика дотор хонидой тоо толгой 27—30 процентээр олошоруулагдаха. Гадна зарим колхоз, совхозууд энэл үе соо хонидоо 40—50 процентээр олошоруулха аргатай.

Ойрын хоёр жэлэй туршада хонин һүрэгөө иимэ түргэнөөр олошоруулхын тулада хонидые жэлдээ хоёр түрүүлхэ, хэнзэлүүлхэ ушартай. 1958—59 онуудта бүхы дээрээ республика дотор хонид гурба түрүүлэгдэхэ, зарим колхоз, совхозууд дүрбэ түрүүлхэ ёһотой болоно.

Тиимэһээ 1958 ондо хонидоо хэнзэлүүлжэ, жэл соогоо хонидойнгоо тоо толгойе 70 процентээр олошоруулха гэжэ республикын бүхы хонишодто Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой хандаһан бэшэг ехэ һайшаалтай, колхоз, совхоз бүхэндэ бэелүүлжэ боломоор хэрэг байна. Хонидые хэнзэлүүлхэ гээшэ мэдэгдээгүй, шэнэ хэрэг бэшэ. Энэ хадаа ажал хүдэлмэри дээрэ шалгагдаһан, аша туһатай хэрэг гээшэ.

Энэ жэлдэ республикын олон колхозууд хонидоо хэнзэлүүлээ. Жэшээнь, Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхоздо 598 эхэ хонидһоо, жэлһээ үлүү боложо байһан түлгэдһөө энэ жэлэй эхиндэ 720 хурьган абтаа һэн. Тиигээд ноябрь, декабрь һарада үшөө 271 хэнзэ хурьгад нэмэжэ абтаа. Тэрэнэй ашаар 100 эхэ хонин бүриһөө 164 хурьган абтаһан байна. Мүн Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхоз 100 эхэ хонин бүриһөө 162 хурьга абаад байна.

Манай республика дотор, хаа хаанагүй хонидые жэлдээ хоёр түрүүлхэ болоо һаа ямар ашаг туһатай байхаб гэжэ Бурят-Монголой туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэ Н. Ф. Балкова тусгаар шэнжэлэн үзөө.

Иимэ туршалгын хүдэлмэри хээд байхада, хэнзэлүүлхэдэ эхэ хонид муудадаггүй, нооһонойншье шанар доошолдоггүй, хурьгадыншье өөдэргэн байдаг гэжэ тодоруулагдаа. Тиимэһээ хонидые түргөөр олошоруулха хэрэгтэ хэнзэлүүлхэ гээшэ ехэ шухала удхатай гэжэ нүхэр Балкова тобшолол хэһэн байна. Зүгөөр хонидые хэнзэлүүлжэ байхын тулада эхэ хонидые, хурьгадые эрхим һайнаар харууһалха, жэлэй дүрбэн сагта элбэг тэжээлээр хангаха хэрэгтэй болоно.

Мүнөө энэ шухала хэрэгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ саг ерээ. Декабрь, январь һарануудта республикымнай колхоз, совхозуудта 200 мянган эхэ хонид хурьгалхаар хараалагдана. Эдэ хонидой хурьгаламсаар саг дары ороондо оруулха зорилго табиха ёһотойбди. Энэ шухала хэрэгые ажал дээрээ бэелүүлхэ аргатайбди. Бурят-Монголой Госконюшниин дэргэдэхи искусственна үрэжүүлгын станциин зоотехник нүхэр Собенников Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхоздо хонидой хурьгалха үедэ байлсажа, шэнжэлхы хүдэлмэри ябуулаа һэн. Тиихэдэнь дунда зэргын шадал хүшэтэй хонин хурьгалһаар хорёод хоноод, ороондо ородог байна.

Эхэ хонидые элбэг һайнаар эдеэлүүлээд, илангаяа хурьгалха үедэнь зүбөөр харууһалаад, хурьгадыень кошарно-базова аргаар түлжүүлээд байбал, эхэ хонид хурьгалһанай һүүлээр хорёод хоноод лэ ороондо орохо юм. Түл абалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада нэн түрүүн хурьгалха хонидые, мүн хурьгалһан хонидые элбэгээр, шэмэ ехэтэй тэжээлээр эдеэлүүлхэ шухала. Юундэб гэхэдэ хурьгалһаар ороондо ороһон эхэ хонин гаргаһан хурьгаяа тэжээхэ, гадна хээлиеэ томо болгохын түлөө нэмэлтэ тэжээл хэрэглэхэ ушартай болоно бшуу. Эгээл энэ үедэнь һайса хооллуулаагүй һаа эхэ хониной нооһондо үлэн наридха бии боложо, нооһониинь шанар муутай, бага болодог. Мүн хурьгадыншье туража, саашадаа шэнгэн нооһотой болохо байна. Хонидой түрэхэ болоод байхада (апрелиин хуушаар, июлиин эхеэр) муугаар эдеэлүүлхэдэ өөдэгүй багахан, арһа нооһо муутай, халтад гэхэдэ, үбшэлшэдэг хурьган гарадаг. Иимэ хурьгад саашадаа биратай мал болодоггүй. Хэнзэлхэ хонидто июль һара хүрэтэр үдэр бүхэндэ тэжээлэй нэгэ хахад единицэ тухай гэхэ гү, али 130—150 грамм белогтой тэжээл үгэжэ байха хэрэгтэй. Ганса эхэ хонидые һайнаар эдеэлүүлээд байха бэшэ, мүн һайнаар харууһалха, дулаан, һайн байрада байлгаха, илангаяа хурьгалха үедэнь онсо анхарал табиха ушартай. Хэрбээ хонидой хурьгалха сагтань хёрхо һайнаар харууһалангүй байгаа һаа, хонид хурьгалхадаа ядалдажа, удаажань саг соогоо гарангүй байжа, хурьгаяа бүтөөжэшье болохо. Тиимэһээ зарим эхэ хонид үбэшэлжэ, саашадаа хурьгалхаяашье болижо магад. Иимэ ушарай болоо һаань ветеринарна мэргэжэлтэдтэ саг дары дуулгажа, хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Үбэл гараһан хурьгадые һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа, май һарын эхеэр эхэһээнь һалгаагаад, хэнзэлхэ үедэнь бэлдэжэ эхилдэг. Хурьгадһаа илгагдаһанайнь удаа 15 хоногой туршада эхэ хонидой тус бүридэнь 300—500 грамм концентрированнэ тэжээл үгэхэдэ һайн.

Май, июнь һарада абтаһан хэнзэ хурьгадые элбэгээр, зүбөөр эдеэлүүлэн харууһалжа, үбэлжэлгэ эхилтэр тус бүриинь лаб 30 килограмм шэгнүүртэй болгохо шухала. Тиихын тулада зунай үедэ, эхээ хүхэжэ ябахадань һайн эдеэлсэтэй бэлшээридэ ябуулха, мүн үдэр бүри тус бүридэнь 200—300 грамм концентрированнэ тэжээл үгэжэ байха хэрэгтэй.

Хонидые жэлдээ хоёр түрүүлжэ, жэл соогоо хонидойнгоо тоо толгойе 70 процентээр олошоруулха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Гэбэшье, энээниие бодото дээрэнь бэелүүлжэ болохо байна гэжэ республикынгаа хонишодто хандаһан бэшэг соогоо улаан одонойхид тон зүб тэмдэглэнэ. Зүгөөр, хонидые хэнзэлүүлхэ ябадалые бэелүүлхэдээ бүхы арга боломжоёо хараадаа абаха хэрэгтэй.

Хонидоо хэнзэлүүлжэ, тоо толгойень олошоруулхатайгаа хамта хони хурьгадые гарзалуулхагүйн түлөө оролдохо болоно. Урдань һубайрһан томо эхэ хонидые, 1956 оной түлгэдые январь һарада ороондо оруулха ёһотой. Энээниие бэелүүлээд байхадаа хонидойнгоо тоо толгойе горьтойгоор олошоруулжа шадаха байнабди. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ороондо оруулхаар 800 толгой түлгэн бии. Бүхы Сэлэнгын МТС-эй харьяата колхозуудта һаядаа ороондо оруулхаар 1500 түлгэн байна бшуу.

Мүнөө олонхи колхоз, совхозуудта үбэлэй хурьгад гаража эхилээ. Тиимэһээ һая хурьгалһан, һубайрһан хонидые, түлгэдые ойрын үдэрнүүдтэ искусственна аргаар үрэжүүлхэ болонобди. Тиихэдээ энэ хүдэлмэри февралиин 10 хүрэтэр дүүргэгдэхэ ушартай. Юундэб гэхэдэ энэ болзорые хойшолуулбал, эхэ хонид нооһо хайшалалгын түлэгһөө урид хурьгалжа үрдихэгүй болоно бшуу. Зунайхи, наймарайхида орходоо хонидые үбэл ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэ гээшэ орёо хүндэ ажал мүн. Юундэб гэхэдэ хонишод энэ үедэ хурьга абаха, түлжүүлхэ хэрэгтэ бүхы анхаралаа табина. Тиигээдшье үбэлэй үдэр богони тулада ороондо орохо хонидые илгахада, искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэри ябуулхада бэрхэшээлтэй байдаг. Үбэлэй хүйтэндэ үрэжүүлгэ хэхын тула отарын байһан газарта искусственна үрэжүүлгын һайса дулаалагдаһан пункт байха зэргэтэй. Тэндэ дунда зэргээр 18 градус дулаан байха болоно. Хонидые ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые, колхозой правленинүүдые, эрдэмтэдые, мүн зооветмэргэжэлтэдые үргэнөөр хабаадуулха шухала.

Хонидой олоороо хурьгалжа байһан бригадануудта ойрын сагта хурьгашадые, хүдэлмэрилэгшэдые нэмэжэ эльгээхэ, хэнзэ хурьгадые олоор абаһан хонишодые түлбэриин талаарнь һайнаар урмашуулха хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые саг соонь һайнаар бэлдэхэ, ороондо оруулагдаха хонидые тусгаар харууһалха шухала. Мүнөө үедэ хусануудта үдэр бүхэндэ хоёр килограмм, хүгтэй хусануудта нэгэ килограмм концентрированнэ тэжээл, дуран соонь үбһэ, зелёнко үгэхэ байна. Гадна, саг соонь уһалха, мүн дулаан байра соо байлгахые оролдохо хэрэгтэй.

Хонидые ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэдээ бүхы зоотехническэ эрилтэнүүдые, нарииаар сахиха хэрэгтэй.

И. Хазагаев, М. Ильин, Р. Пилданов, зоотехнигүүд

Ван Тай-дун

Ши Гэнь-шуй

ОЧЕРК

Иимэ нэгэ ушар Чэнэцзян провинциин Фынхуа уездын Пяоси гэжэ багахан тосхондо болоhон юм.

Удаан саг соо hанагдажа ябаха тэрэ hүниин урда үдэр тосхоной зон ажалайнгаа hүүлээр гэр гэртээ таража, амаржа, нойрсожо бэйhан байгаа. Харин хирэ-хирэ болоод лэ hүниин харанхыда үрмэшэнүүдэй hарпаганан ниидэхэ, дүтүүр урдажа байhан ехэ мүрэнэй шааяха дуулдана. Урда зүгэй оронуудта үзэгдэдэг шэб харанхы, хажуудаа байhан юумэ орой харашагүй тиимэ нэгэн hүни байhан байгаа.

Тойроод хон-жэн, амгалан тайбан. Мэнэ ехэ аюул болохо юм гэжэ хэнэйшье hанаанда орохоор бэшэ...

Гэнтэ тайфун (гадаада далайhаа буудаг шуурган шанга hалхин) буугаа. Түрүүн hэбшээ hалхин бууҗа, модонуудай набша намаануудые hаршагануулан, hүүлэй хэдэн үдэр соо тогтоhон шорой тооhо бурьюулан үлеэбэ. Тииhээр байтараа hалхин шангада шангадаhаар бүри гаража, айхабтар түргэн аадар бороон адхарба. Гэрэйнгээ оройнуудай хууран хиидэжэ, модо шулуунай унажа, нээрээн түерээн боложо байхада hэришэhэн таряашад газаашаа яаран гаража, зүг бүхэн тээшээ мэдээ ухаагүйгөөр гүйлдэжэ, хашхаралдажа байгаа hэн.

— Тайфун! Тайфун бууба!.. Гэрhээ холо болэгты, модо шулууннhаа зайлагты!.. Амяа абарагты!

Эхэнэрнүүд, үхибүүд, үбгэд, хүгшэд тосхонойнгоо багахан hүмэ тээшэ — нэгэ бага тулгасатай бүхэ гээшэ гү гэжэ hанаhан барилга тээшээ гүйлдэбэ. Мүргэл хэдэг багахан таhалга соо хёо аюулhаа hүрдэшэhэн зон тулама. Тэрэ саанаа таhалгын дунда hуулгагдаhан Будда бурханай шабар дүрсэ ехэхэн зай эзэлэнхэй. Хүн бүхэн айжа hүрдэшэнхэй, газаа тээшээ шагнаархана. Шуурган hалхин шангадажал байна. Үхибүүд эхэнүүдтээ няалдашанхай. Үбгэд, хүгшэд уруу дурууухан, согсойлдожо hуугаад мааняа уншана.

Теэд айхабтар ехэ аюул шуурган hалхинай боложо байhан тээhээ бэшэ, харин нүгөө зүгhөө хүрэжэ ерээ: эбхэржэ, шуухиржа байhан мүрэн эрьеынгээ хаалтые дэлбэ татаад, тосхон руу хаяашоо. Эрьеэ дэлбэлжэ гараhан уhан урдаа дайралдаhан лэ юумые хуу хамаад абажа байба.

Кооперативай гэшүүн, залуу таряашан Ши Гэнь-шуйн гэртэхин урын уhанай хааян урдажа захалха үедэ гэртээ байhан байгаа.

Ши Гэнь-шуй өөрөө шуурган hалхинда анхаралаа табингүй унтажа ядажа байба. Теэд гэртэхиниинь хуу бодошонхой.

Гэнь-шуйн эсэгэ, үшөө тэнхэй тамир hайнтай, уршалаатай, эрид хатуу янзын шарайтай Ши үбэгжөөл гэдэргээ сухарижа ерээд, үүдэеэ шангаар түлхижэрхибэ. Тиихэлээрнь урын хүрин хара уhан гэр руунь хаяашоо.

Нэгэ хэдыхэн сагай үнгэрөөд байхада энэ айлай уhанайнь багахан бочко, шабар горшоог, аяга, шаната гэхэ мэтэ уhан дээрэ хөөрэжэ, долгинуудта сохюулан эрьелдэhээр саашалжа ябаа hэн.

Дээгүүрынь уhанай халижа байhан орон дээрээ үхибүүд бөөгнэршэнхэй. Шаг шууяан, бархиралдаан.

«Яаха гээшэб?

— hүмэдөөл ошохо болообди, Будда бурхан туhалха,—гэжэ үбгэн Ши хэлэжэ, үхибүүдээ тэбэреэд, булталаа газаа тээшээ гарабад.

Гэнь-шуйшье гэшхэлэлсэбэ. Будда бурханда тэрэ найдаа бэшэ. Үгы даа, иимэ ушарта бурханда бэшэ, харин өөртөө, зон нүхэдтөө найдабал дээрэ гэжэ тэрэ hайн мэдэжэ ябаа. Теэд hүмын нэгэ бага дээрэ газарта байhыень, тэндэ ошожо, бэеэшье, гэр бүлэнэрөөшье абарха аргатай байhыень тэрэ анханай мэдэhэн байгаа. Энэл ушарhаа тэрэ хүгшэн эхэ, эсэгэнэрээ hугадажа, багашуулаа тэбэрижэ ябаба.

Урагшаа дабшахань аргагүй хүшэр хүндэ. Урын уhан, шанга hалхин хүл алдуулхаяа, хиидхүүлхэеэ hанана. Харанхышье гээшэнь аргагүй. Бэе бэеhээ барилсаад, hубарилдаhаар арайшье гэжэ hүмэдэ хүрэбэд. hүмэ соошье уhан орошонхой, булшангаар татуулжа байна.

Гэнь-шуй hүүлдэжэ ябаhан байгаа. Тиигэжэ ябатараа гэнтэ хүнэй хуугайлхые дуулажархиба. Дууламсаараа хүнэй абяа гараhан газар руу дабшажа, уданшьегүй бэлхүүhэндээ хүрэтэр уhан соо орошоод, хайшаашье ошохоёо ядажа байhан хоёр эхэнэрые илгаруулаа hэн.

Уhанhаань гаргалсаад, Гэн-шуй тэдэ хоёр эхэнэрээ хүтэлжэ, hүмэдэ арай гэжэ хүрөөд, зосоохи багахан таhалга руунь оробо.

hалхи шуурган, уры лай гээшэ шангаржал байна. Шуухиржа байhан hалхин уры лай хоёр ямар нэгэн дэмырhэн ан арьяатан мэтэ, дайралдаhан лэ юумые үй дэлдэжэ, бутаргажа, hүгнэлжэ абаад лэ ябажа байна. Урын уhан нэмэжэ үргэлжэлhөөр.

hүмэ соо ороhон уhан үбдэгтэ тулаба.

Тиигэжэ байтар hалхи шуурган дундуур:—абарыт! абарыт!—гэжэ хүнэй хашхарха баhа соностошоно.

—Хэн үлэhэн байгаа гээшэб? —гэлдэжэ арай шамай амяа абаржа байhан хүнүүд зэргэ гайхашаба.

—Үбгэн Ши Цзы-югай хүгшэн. Э. Цзюй байгаа ёhотой даа, —гэжэ хүнүүд таамаглана.

Гэртэhээ юушье абангүй дэмы яаража гарашообди гэжэ үгэлжэ hууhан Ши үбгэн хубсаhануудhаа, юу хээ, хайрсагтай тахиянуудаа абаад ерэхыень хүбүүгээ гэдэргэнь эльгээхэ hанагатай. Теэд абарха тухай хүнэй хашхаржа байхые дуулахадаа, Гэнь-шуй:—Мүнөө зөөри hанахаар бэшэ, түрүүн аюулда ороод байhан хүнүүдые абарха хэрэгтэй,—гэжэ хэлэбэ.

Эндэ hууhан нэгэ хүнhөө хармаанайнь фонарь абаад, Гэнь-шуй сасуутан Хун Син нүхэрөө ябая гэжэ дурадхаба. Зонhоол гайхажа Хун Син Гэнь-шуйн хойноhоо дурата дурагүйгөөр алхалба.

hүмэhөө гарахадань шэб харанхы, hалхи шуурган шууяжа. аадар орожо, урын уhан хүүежэ, Хун Синай айдаhаниинь хүрэшоо. Гэнтэ тэрэ зогсожо:

—Гэнь-шуй, минии саашаа ошохо аргамгүй. Гэдэhэмни үбдэшэбэ гээшэ гү, яаба гээшэб,—гэжэ гонгинобо.

—Зай, теэд яахаб, үбдэжэ байгаа hаа, аргалгүй гүб даа, үбгэд, хүгшэдтөө, үхибүүдтээ ошыш даа,—гэжэ Гэнь-шуй хадхан татажа хэлээд, харанхы руу орожо, үгы болошоо hэн.

Яаража ябаад, арай гэжэ харгыгаа илгаруулжа, урагшаа зүдхэжэ ябаашье hаань, Ши Гэнь-шуйн зосооhоо Хун Синай тэхэришоошо гаранагүй. Зүрхэтэйб, юушье шадахаб гэжэ байжа Хун Син шэнгеэр hайрхадаг хүн дүтэ наашашье байдаггүй hэн. Теэд аюулай ерэхэдэ Хун Син танигдахаар бэшэ болошоо...

Урын уhан таллажа. далай мэтээр долгилон мушхарна. Долгин дээгүүр эрьелдэн, эбхэрэн урдажа ябаhан амhарта, хүнэгүүд, элдэб юумэнүүд хүбүүе эндэhээншье, тэндэhээншье дайрана.

Абархые хашхаржа байhан хүнэй гэрэй үүдэндэ хүрэжэ ябатарынь Ши Гэнь-шуйн хүлыень нэгэ хурса эритэй юумэн шангаар сохижо унагаажархиба. Арай гэжэ бодоод, үүдыень түлхижэ гэртэнь ороо hэн. «Абарыт!» гэжэ үшөөл хашхарhаар хүгшэн. Үхибүүдэй уйлалдаан. Хүлэйнгөө хэды үбдэжэ байбашье, Гэнь-шуй шүдөө таhа зуугаад: «бү айгты, зүрхэтэй байха хэрэгтэй. Бархирха хэрэггүй. hайн Тайфун үбгэн ерээ (hайн зантай Тайфун үбгэн тухай тэрэ нилээд дууладаг байгаа)» гэжэ эндэ байгшадые hамааруулна. Карманайнгаа фонарь аhаагаад хараhаниинь, гэр соо уhан хүнэй хүйhэндэ хүрэшэнхэй. Хүгшэн, хоёр заахан басаган гурбуулаа орон дээрээ гарашанхай. Гэнь-шуйда ехэл найдаhан, баярлаhан нюдөөр хаража байба. Хажуудань ошожо, бага басагыень зүүн гартаа абаад, тээ элеэдхэниень баруун гараараа дүнгөөд, газаашаа гэшхэлбэ. Ши Цзиюгай хүгшэн зүүн мүртэнь аhашанхай, тиигээд гурбуулан газаашаа гарабад. Бага басаган hаатажа үгэнгүй бархирна.

—Ехээр бү таталдагты, түргэлээ! —гэжэ абарагша бэшэнээ гуйна. Эгээ энэ үедэ гэршье hандаран унашоо. Нэгэ багал хожомдоо hаань, хүгшэн багашуултаяа хамта гэрэйнгээ модонуудта даруулшаха байгаа.

Урагшаа дабшахань айхабтар хүндэ. Гүнзэгы газарнуудта тамархашье саг болоно. Тиигэ тиигэhээр арай гэжэ гурбуулан hүмэдэ хүрөөд hэн.

—Яагаашье зүрхэтэй, hайн хүн гээшэбши даа, Гэнь-шуй,—гэжэ абаруулагша хүгшэн хүбүүндэ баярые хүргэнэ.

—Бараг даа. Гайхалтай юумэн үгы. Сугтаа кооперативта хүдэлжэ байгаа хадаа нэгэнэйнгээ аюулда ороод байхада орхихо гээшэ аалди?. —гэбэ хүбүүн.

—Зүб лэ хэлэбэш, хүршэ,—гэжэ эндэ зогсожо байhан нэгэ үбгэн хэлэбэ.—Манай үбгэ эсэгэнэр хэлэдэг юм hэн: «далан дабхар субарга бүтээнхаар, нэгэ хүнэй ами абарбал дээрэ» гэжэ хэлэдэг бэлэй.

hүмэ соо үшөө саашадаа байхань бэрхэл боложо байна. Уhан нэмэhээр. Гэнь-шуйн тугаар ехээр адаhан хүлhөө шуhан гоожожол, гоожожол байна. Хүлөө арай гэжэ уяад, сонхо наринаар шэртэжэ байhан баабайнгаа хажууда ошоно.

—Мэнэ уhан манда хүрэхэнь,—гэжэ Хун Син шүдөө хабжагануулан дуугарна.—Гэр байрануудайнгаа хосорhонтойл адли бултадаа хосорхомнай.

—Хүнүүдые мэгдээжэ, үймөө татажа эндэ бү бай! Үхибүүдhээ эшэхээ яагаабши,—гэжэ Гэнь-шуй сухалтайгаар тэрээндэ хэлэбэ.—Нэгэ аргаяа олохол байхабди.

Гэнь-шуйн эсэгэ амяа абарха нэгэл арга олоо.

Сонхо заажа:

—Энээгүүр лэ гаража амяа абархабди. Сонхоор гараад, нэгэ бага уhан соогуур ябажа, тээ тэрэ добуун дээрэ хүрэхэбди. Тэндэ уhан яабашье хүрэхэгүй,—гэжэ үбгэжөөл хэлэбэ.

Уруу дуруу болоhон хүнүүдшье нэгэ бага hэргэжэ, хэдэн минутын үнгэрөөд байхада сонхо эбдэгдэжэ, бүхэлэлтэнүүдынь абтаад байгаа бэлэй.

Хүнүүдээр түлхисэлдэн Хүн Син хамагай түрүүндэ газаашаа тэгүүлбэ. hүүлээрнь үхибүүдээ тэбэреэд Гэнь-шуйн hамган, эсэгэнь гараа hэн. Тэдэнэр ямаршьегүй добуундa хүрэбэ.

Тэдэнэй hүүлээр Гэнь-шуйшье газаашаа гараба. Гэшхээд байhан газартань уhан үбдэгтэ хүрэжэ байгаашье hаань, эндэхэнэ дүтэ гүнзэгы hубаг байха ёhотой гэжэ Гэнь-шуйн hанаанда ороодхибо. Тэрэ hубагаар үбгэд, хүгшэд, үхибүүд, мүн зарим наhажаал эхэнэрнүүдшье гаража шадахагүй байгаа.

Тэдээндэ туhалаагүйдэ аргагүй. Адаhан хүлэйнь үбдэхэш гээшэнь аргагүй. Тиибэшье, Гэнь-шуй гүнзэгы hубагай нүхэн соо орожо, үбсүүгээрээ уhанда татуулаад, үхибүүдые саашань дамжуулжа, гүйхэн газарта гаргажа захална. Эрэлхэг зоригтой хүбүүнэй дала мүрэhөөнь, толгой түрүүhээнь дэмжэлсээд, үбгэд, хүгшэд, эхэнэрнүүд ядалсангүй, бултадаа hубагые гаталжа, уhанай хүрөөгүй добуун дээрэ гараад hэн.

hүмэ соо нэгэшье хүнэй үгы болоходол Ши Гэнь-шуй тэрэ гүнзэгы hубаг сооhоо гараба.

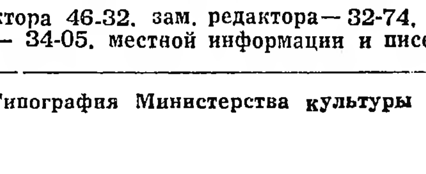
Арай шамай гэжэ зоной сугларaад байhан добуун дээрэ мүлхихытэй, дүрбэ хүллэхытэй хүрөөд, хүбүүн ёолоhоор хэбтэшоо hэн.

Үглөөдэрынь тайфунай зогсоходо Ши Гэнь-шуйе хүршэ тосхондохи больницада онгосоор абаашагдаhан байгаа.

Эндэ эрэлхэг зоригтой хүбүүн 19 хоног соо хэбтэжэ, хүл дээрээ бодоо hэн.

Хитадай залуушуул Ши Гэнь-шуй шэнги иимэл эрэлхэг зоригтой, зоной түлөө ами наhаяа хайрлахагүй хүнүүд байха ёhотой.

Хитадhаа **В. Бежин** оршуулба. Энэ очерк **«Чжунгоцинянъбао»** газетэдэ толилогдонхой.

САХАРИГТАЙ ШУБУУД

Шубуудай хэды жэл соо ажамидардаг, хэр олоор үдэдэг, ямар шубуудай хаана үбэлжэдэг, хайшаа ниидэжэ ошодог байhые шэнжэлхын зорилгоор бүмбэрсэг дэлхэйн орон бүхэндэ шубуудта тусхай тэмдэг хэгдэдэг байна. Иимэ тэмдэглэл манай орон дотор 30 гаран жэл соо хэгдэнэ. Манайда жэл бүри 80 мянга шахуу шубуудта хүлдэнь номертой сахариг угалагдана.

Шубуудта тусхай тэмдэг хэhэн тухай мэдээн Москвадахи бюродо суглуулагдана. 20 жэлэй саада тээ сахариглагдаhан шубуудые бариhан тухай мэдээн эндэ абтаа.

Тусхай мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдэй хэжэ байhан энэ ажал ганцаашье наукада бэшэ, мүн ажабайдалдашье ехэ удхашанартай юм. Манай республикада ямар шубуудай ажамидардаг, ажахыда ямар шубуудайнь туhалдагые тодорхойлхын тула Бурят-Монголой үрэ жэмэстэ станциин дэргэдэ шубуудта тэмдэг табигдадаг болобо.

Тус станциин научна хүдэлмэрилэгшэ М. А. Прокопьев республикын нютагай ажабайдалда тааруулхын тула 1954 ондо Красноярска хизаарhаа сибириин шаархайн 58 хүбүү асаржа, томо болгоhон юм. Тэдэнэй томо болоходонь тусхай тэмдэг хэжэ табиба. Эдэ шубуудай 10-ниинь 1955 ондо Кяхтын аймагай Усть-Киранай hургуулиин сад соо hууриҗаhан байгаа.

1956 онhоо хойшо нүхэр Прокопьев 20 янзын 450 шу-

буунда тусхай тэмдэг хэжэ табиhан байна. Урдань оройдоо тэмдэглэгдээгүй ута hүүлтэй сибириин зана гэжэ шу-

буунда, мүн хүхы, улаан залаата хүхэ буха гэхэ мэтэ олон шубуудта сахариг хэгдээ. Дээдэ-Онгостойдо 1956 оной октябриин 10-да тэмдэглэгдэhэн зана шубуун энэ жэлэй январь, февраль, март соо тэрэл байрадаа байба гэжэ тодорхойлогдоо.

Республикымнай ой тайга соо, уhан сөөрэмүүдтэ, нуга газарнуудта элдэб янзын шубууд hууриҗанхай. Тэдэнэй олониинь бусад хизаар, областьнуудта дайралдадаггүй. Тиимэhээ эдэ шубуудта тусхай тэмдэг хэжэ табихада hонирхолтой байна.

Иимэ сахаригтай шубуудые бариhан тухайгаа хүнүүд Москвадахи бюродо мэдээсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. М. А. Прокопьев шубуу бариха губшуур татажа байна. Хүреэ соо сахаригтай шубуун. 2. Нүхэр Прокопьев эдир натуралистнуудта тэмдэгтэй шубууе харуулжа байна.

А. Сельверов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

hаналаа нэгэдэлгын конференциин урда тээ

КАИР, декабриин 26. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай hаналаа нэгэдэлгын конференцидэ хабаадалсахаяа ерэhэн делегацинуудай толгойлогшонорой зүблөөн Каирта болобо. Египедэй делегациие толгойлогшо, Египедэй национальна суглаанай түрүүлэгшын орлогшо Анвар Садат гэгшые конференциин түрүүлэгшээр зууршалха гэhэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаа. Египедэй делегациин секретарь Юсеф эс-Сибаи гэгшэ конференциин генеральна секретаряар дэбжүүлэгдээ. Конференциин президиум бүхы делегациин толгойлогшонорhoo бүридэхэ гэhэн шиидхэбэри абтаба. Конференци дээрэ зүбшэхэ гэжэ иимэ зүйлнүүд hайшаагдаа:

1. Мүнөө үеын уласхоорондын байдалай шэнжэлэл. Элидхэлшэ — Индиин делегаци.
2. Бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй болохо гэhэн арадуудай эрхые дэмжэлгэ. Империализм. Элидхэлшэ—Египедэй түлөөлэгшэ.
3. Колониализм. Элидхэлшэд — Камерунай болон Индонезиин түлөөлэгшэд.
4. Алжир тухай асуудал. Элидхэлшэ—Алжирай түлөөлэгшэ.
5. Үндэhэ яhанай илгаа гаргалга. Элидхэлшэ—Суданай түлөөлэгшэ.
6. Ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэ ябадалые, мүн тэрэнэй туршалгые хорихо тухай. Элидхэлшэ—Японой түлөөлэгшэ.
7. Экономическа холбоо харилсаан. Элидхэлшэд—Сириин, Японой болон Советскэ Союзай делегациин түлөөлэгшэд.
8. Культурна холбоо харилсаан. Элидхэлшэд — Хитадай болон Египедэй түлөөлэгшэд.
9. Эхэнэрнүүдэй ба үхибүүдэй байдал тухай. Элидхэлшэ — Египедэй түлөөлэгшэ.

Советскэ артистнууд-Монголдо

УЛАН-БАТОР, декабриин 26. (ТАСС) Улан-Удын Ленинэй орденто гүрэнэй оперо, баледэй театрын баледтэ наадагшад Монголдо наада харуулжа дүүргэбэ. Улан-Баторта, мүн ороной бусад городуудта советскэ артистнар 20 гаран концерт табиhан, «Жизель» гэжэ балет харуулhан байна.

Советскэ артистнууд айхабтар ехэ амжалтатайгаар наадаяа харуулаа.

Советскэ артистнарай Монголдо ерэхэ бүринь, хоёр ороноймнай хоорондо соёл культурын холбоо барисаан бэхижэн, мүн монгол үндэhэтэнэй искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри болоно гэжэ Монголой хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

Цейлоной хүн зоной тоо

ДЕЛИ, декабриин 25. (ТАСС). Цейлоной хуулита газарhaa мэдээсэгдэhэнэй ёhoop, эндэхи хүн зоной тоо 9 миллион гаран болонхой.

Каирта конференци нээгдээ

КАИР, декабриин 26. (ТАСС). Декабриин 26-да үглөөнэй 10 час 30 минутада Каирта, городой эгээл томо байшан болохо Каирай университедэй конференц-зал соо Ази, Африкын оронуудай hаналаа нэгэдэлгын конференци баяр ёhолой оршон байдалда нээгдэбэ. Египедэй правительствын гэшүүд, национальна суглаанай депутадууд, гадаадын посольство болон дипломатическа миссинүүдэй толгойлогшонор ба гэшүүд, Египедэй профсоюзай ба ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд, Каирай үргэн олониитын түлөөлэгшэд — хамта дээрээ 3 мянга шахуу айлшад конференциин нээгдэхэ үедэ байгаа.

Мүн уласхоорондын организацинуудhaa, дэлхэйн элдэб оронуудhaa ажаглагшад hууна. Тэдэнэй тоодо—Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй вице-түрүүлэгшэ Джеймс Эндикотт, Югославиин, Англиин, Италиин, Германска Демократическа Республикын, Венгриин түлөөлэгшэд бии. Дэлхэйн томо томо информационно агентствонүүдэй, дэлхэйн олон ороной томо томо газетэнүүдэй, радио дамжуулгын болон телевизионно компанинуудай, кинохроникын 100 гаран корреспондентнүүд конференци тушаа мэдээсэлнүүдые эльгээжэ байха юм.

Конференциин түрүүлэгшэ—Египедэй делегациие толгойлогшо Анвар Садат Ази, Африкын арадуудай зүгhөө конференциие нээгдэhэн дээрэ соносхоно. Зал соо нэрьемэ шанга альга ташалган болоно. Сугларагшад бүгэдэ хүл дээрээ бодожо, үни удаан альга ташан, конференциин нээлгые амаршална. «Бүхы арадууд эб найрамдалай түлөө тэмсэгты!», «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!», «Дайнда эсэргүүсэн арадуудай хэжэ байhан тэмсэл мандаха болтогой!» гэhэн үгэнүүд зал соо зэдэлнэ.

Удаань конференциин түрүүлэгшэ, Египедэй делегациие толгойлогшо Анвар Садат амаршалгын үгэ хэлээ.

Анвар Сададай хэлэhэн үгые сугларагшад нэгэнтэ бэшэ альгаа ташан hайшааба. «Эб найрамдал, арадуудай hаналаа нэгэдэлгэ мандаха болтогой! Империализм үгы болог! Бүхы арадууд дайе хүсэнэгүй! Багдадска бүлэглэл үгы болог!» гэhэн уряануудые делегадууд хашхаралдана.

Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун, Египедэй Республикын президент Гамаль Абдель Насер, Египедэй национальна суглаан, Бандунгска конференциин генеральна секретарь Руслан Абдулгани болон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Жолио-Кюри гэгшэд конференциие амаршалаа гэhэн мэдээсэлые делегадууд болон айлшад айхабтар ехээр баярлан угтаа.

Конференцидэ 36 делегаци хабаадана. Тэдэ делегацинуудта 500 шахуу гэшүүд ороно. Мүн 5-hаа үсөөн бэшэ делегаци үшөө ерэхэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

hүүлээрнь президиумдэ hууряа эзэлхыень делегацинуудай толгойлогшонорто дурадхагдаба. Советскэ делегациин нэрлэгдэхэдэ, «Арадуудай хани, тэдэниие хамгаалагша Советскэ Союз мандаха болтогой!» гэhэн хонгёо хашхараанууд дуулдажа, баhа дахин нэрьемэ шанга альга ташалга болоно. hүүлээрнь конференциин генеральна секретарь Юсеф эс-Сибаи гэгшэ үгэ хэлээ.

Индиин делегациие толгойлогшо — Азиин оронуудай hаналаа нэгэдэлгын комитедэй түрүүлэгшэ г-жа Рамешвари Неру конференциин делегадуудай зүгhөө ехэ үгэ хэлэhэн байна.

Каирта боложо байгаа Ази, Африкын оронуудай конференциин пленарна заседани

КАИР, декабриин 26. (ТАСС). 3 час 30 минутада Ази, Африкын оронуудай конференциин пленарна заседани нээгдээ. Делегацинуудай толгойлогшонорой комитедэй шиидхэбэриин ёhoop, пленарна заседанинуудта делегациин толгойлогшонор өөhэдынгөө оронуудай нэрын алфавитна hуурихаань дулдыдажа, ээлжэлэн түрүүлэгшээр hууха байна. Алжирай делегациин толгойлогшо д-р Мохаммед Ламин гэгшые конференциин түрүүлэгшын hуури эзэлхыень Анвар Садат уряа. Ази, Африкын оронуудай конференциин заседани дээрэ эгээл түрүүлэн Индиин делегациин түлөөлэгшэ Анап Сингх үгэ хэлээ.

Франциин хүн зон гриппээр олооро үбшэлнэ

ПАРИЖ, декабриин 26. (ТАСС). Октябрь, ноябрь hарын туршада бүхы Франци дотор грипп үбшэнhөө, мүн тэрэнэй hүжэрhэнhөө боложо, 14 мянган хүн үхэбэ гэжэ «Пари-журналь» газетэ мэдээсэнэ. Эхин түрүүн грипп үсөөхэн нютагта дэлгэрhэн аад, харин ноябрьда бүхы орон дотор дэлгэрээ юм гэжэ газетэ бэшэнэ.

Редакторай орлогшо **О. ГОМБОЕВА.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00618. **Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР.** Зак. № 5760.